

בבחינה שלפניכם ארבעה פרקים.
הזמן המוקצב הוא שעה וחצי.

בכל אחד מן הפרקים 1-3 יש קטע קריאה ואחריו שאלות.

בפרק 4 תתבקשו לכתוב סיפור על פי תמונה.

בהצלחה !

פרק 1

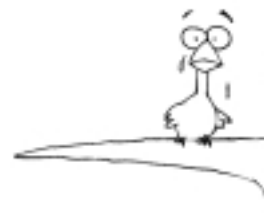
לפניכם סיפור עם מסין.

קראו את הסיפור והשיבו על השאלות שאחריו.

שושנת סין

- (1) סיפורנו זה הוא סיפורם העצוב של זוג הקוקיות וו וקו.
- מדי שנה בשנה, עם בוא האביב, היו בני הזוג מגיעים מן הארצות החמות אל ארץ הפרחים, שם הייתה קו מטילה את ביציה.
- וו וקו אהבו מאוד זה את זה וזו את זה. בכל שנה, כאשר היו וו וקו מגיעים אל ארץ הפרחים, הם היו מתיישבים על הענף האהוב עליהם. שם היו מבליים שעות ארוכות, הומים מאהבה, מקור נושק למקור.
- יום אחד, כשפרחה קו מן הענף כדי לחפש לה קן שבו תטיל את ביציה, פגעה בה אבן-קלע שנידה אחד מנערי המקום. כל אותו הזמן ישב וו על הענף וקרא לקו. ימים רבים חיכה לה, אך היא לא שבה. וו מאן לעזוב את הענף.
- (10) ציפורים אחרות ניסו לעזור לו ועודדו אותו לחפש לו מזון, אולם הוא סירב לאכול, וטעם רק מעט כדי שיספיקו לו כוחותיו לחזור אל הארצות החמות.
- כעבור שנה, עם בוא האביב, חזר וו אל אותו ענף, ושך בכל לבו שיר געגועים לקו אהובתו. הוא לא הפסיק לשיר, עד שקולו נצרך ושירו נשמע גס ומחוספס. יום ולילה לא חדל לקרוא לה, עד אשר גרונו נפצע, וטיפה מדמו טפטפה לאדמה.
- (15) ובשנה השלישית, כשאך הגיע האביב, הופיע צמח חדש לרגלי העץ שעליו ישב וו. הצמח לבש פרחים אדומים, והאנשים כינוהו בשם "שושנת סין".
- מאז, מדי שנה בשנה, עם בוא האביב, פורחת שושנת סין, והפרחים האדומים והגדולים האלה מזכירים לנו את וו האוהב ואת קריאתו מלאת הגעגועים לאהובתו.
- (20)

השאלות

1. בסיפור כתוב: "ווי וקוי אהבו מאוד זה את זה וזו את זה".
מה בסיפור מעיד על אהבתם? הביאו שלוש דוגמאות:

- א. _____
- ב. _____
- ג. _____

2. מדוע לא חזרה קו אל הענף לאחר שחיפשה קן?

3. כיצד הגיב ווי לעובדה שקו לא חזרה אליו?

4. בשורות 7-8 כתוב: "פגעה בה אבן-קלע שגדה אחד מנערי המקום". איזו מילה יכולה להחליף את המילה **גדה**?

- (1) זרק
- (2) מצא
- (3) הכיר
- (4) הרים

5. בשורה 9 כתוב: "ווי מאן לעזוב את הענף". איזו מילה מהקטע יכולה להחליף את המילה **מאן**?

- (1) קרא (שורה 8)
- (2) חיכה (שורה 9)
- (3) סירב (שורה 10)
- (4) חזר (שורה 12)

(לנוחיותכם, הקטע מובא שוב)

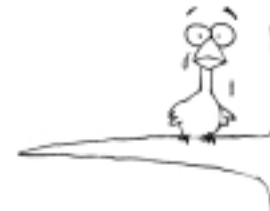
שושנת סין

- (1) סיפורנו זה הוא סיפורם העצוב של זוג הקוקיות וו וקו.
- מדי שנה בשנה, עם בוא האביב, היו בני הזוג מגיעים מן הארצות החמות אל ארץ הפרחים, שם הייתה קו מטילה את ביציה.
- וו וקו אהבו מאוד זה את זה וזו את זה. בכל שנה, כאשר היו וו וקו מגיעים אל ארץ הפרחים, הם היו מתיישבים על הענף האהוב עליהם. שם היו מבליים שעות ארוכות, הומים מאהבה, מקור נושק למקור.
- (5) יום אחד, כשפרחה קו מן הענף כדי לחפש לה קן שבו תטיל את ביציה, פגעה בה אבן-קלע שיגדה אחד מנערי המקום. כל אותו הזמן ישב וו על הענף וקרא לקו. ימים רבים חיכה לה, אך היא לא שבה. וו מאן לעזוב את הענף.
- (10) ציפורים אחרות ניסו לעזור לו ועודדו אותו לחפש לו מזון, אולם הוא סירב לאכול, וטעם רק מעט כדי שיספיקו לו כוחותיו לחזור אל הארצות החמות.
- כעבור שנה, עם בוא האביב, חזר וו אל אותו ענף, ושך בכל לבו שיר געגועים לקו אהובתו. הוא לא הפסיק לשיר, עד שקולו נצרך ושירו נשמע גס ומחוספס. יום ולילה לא חדל לקרוא לה, עד אשר גרונו נפצע, וטיפה מדמו טפטפה לאדמה.
- (15) ובשנה השלישית, כשאך הגיע האביב, הופיע צמח חדש לרגלי העץ שעליו ישב וו. הצמח לבש פרחים אדומים, והאנשים כינוהו בשם "שושנת סין".
- מאז, מדי שנה בשנה, עם בוא האביב, פורחת שושנת סין, והפרחים האדומים והגדולים האלה מזכירים לנו את וו האוהב ואת קריאתו מלאת הגעגועים לאהובתו.
- (20)

6. א. בשורה 10 כתוב: "עודדו אותו". את מי עודדו?

ב. בשורה 17 כתוב: "כינהו". את מי כינו?

7. האם הסיפור על שתי הקוקיות הוא סיפור אמיתי? הסבירו את תשובתכם.

פרק 2

לפניכם ריאיון עם גיורא דגמי מקיבוץ עין גדי.
קראו את הריאיון והשיבו על השאלות שאחריו.

גן הקקטוסים הנמוך ביותר בעולם

מתוך ריאיון מאת: מיקי אינהרון-נלקנבאום, מעריב לילדים, 2000

- (1) יש אנשים שאוהבים דשא או פרחים. אחרים אוהבים קקטוסים קוצניים ודוקרניים, ובמשך כל השנה הם מחכים ללילה היחיד שבו יפרחו הקקטוסים ויביטו אל הירח. כזה הוא גיורא דגמי מקיבוץ עין גדי, הקיבוץ שנמצא במקום הנמוך ביותר בעולם. מיום שהוא זוכר את עצמו, גיורא מוקף בהמון קקטוסים. הקקטוסים הקטנים ששתל אביו גדלו במשך השנים והפכו למין ג'ונגל פראי, מטופח ומקסים.
- (5) **גיורא, הקקטוסים מתאימים למקום מדברי כמו עין גדי?**
כן, הם בשרניים ומלאים מים. כמעט כל הצמח עשוי ממים שהוא אוגר בעונה הגשומה, ובעונת היובש הקקטוס משתמש במים שאגר. ככה הוא מסוגל לשרוד גם במקומות יבשים מאוד.
- (10) **לא ידעתי שיש קקטוסים כל כך גדולים!**
בדרך כלל חושבים שהקקטוסים הם צמחים קטנים, כי הם גדלים לאט-לאט. עוברות שנים רבות עד שהם צומחים לגובה.
- (15) **והפרחים, גם הם פורחים רק אחרי כמה שנים?**
לא. אבל שלא כמו צמחים רגילים, הקקטוסים פורחים רק בעונה מסוימת, לזמן קצר-קצר. יש שפורחים רק לילה אחד, והפרחים שלהם הכי יפים והכי גדולים - הם נפתחים בלילה ונסגרים ביום.
- (20) **יש לקקטוסים פרות שאפשר לאכול?**
רק לכמה מהם יש פרות טובים למאכל אדם, ובמיוחד לצבר המצוי, שאנחנו קוראים לו 'סֶבֶרֶס'. אגב, גם גמלים אוהבים לאכול קקטוסים.
- ומי מוציא למענם את הקוצים?**
לא צריך. לגמלים יש לשון עבה, והם יכולים לאכול קוצים ולהישאר בחיים.
- (25) **מי עוד נהנה מקקטוסים?**
בעלי חיים מְדֵבְרִיִּים רבים, למשל - יש נמלים שבונות קן על ראש הקקטוס, וגם הציפור שנקראת 'נָקֵר' אוהבת לבנות קן על קקטוסים. העכברים אוהבים דווקא את החלק התחתון של הקקטוסים - הם מכרסמים אותו ומתחבאים בפנים.

השאלות

1. מה הנושא העיקרי של הריאיון?

- (1) גנים בעולם
- (2) הקקטוסים
- (3) בעלי חיים במדבר
- (4) גיורא דגמי מקיבוץ עין גדי

2. על יד כל משפט ציינו אם הוא נכון או לא נכון:

- א. הפרחים של הקקטוס פורחים למשך זמן קצר. נכון / לא נכון
- ב. יש פרות של קקטוס שבני אדם אוכלים אותם. נכון / לא נכון
- ג. בעלי חיים לא אוכלים את פרי הקקטוס, כי יש לו קוצים. נכון / לא נכון
- ד. קקטוסים יכולים לגדול רק במקומות שהם גשומים כל השנה. נכון / לא נכון

3. כיצד הקקטוס שורד בימי הקיץ היבשים של המדבר?

4. לפי דבריו של גיורא, מי שחושב שקקטוסים הם צמחים קטנים, כנראה חושב כך מפני שהוא ראה בעיקר קקטוסים -

- (1) צעירים
- (2) בשרניים
- (3) שגדלים במדבר
- (4) שאין להם פרות

(לנוחיותכם, הקטע מובא שוב)

גן הקקטוסים הנמוך ביותר בעולם

מתוך ריאיון מאת: מיקי אינהרון-נלקנבאום, מעריב לילדים, 2000

- (1) יש אנשים שאוהבים דשא או פרחים. אחרים אוהבים קקטוסים קוצניים ודוקרניים, ובמשך כל השנה הם מחכים ללילה היחיד שבו יפרחו הקקטוסים ויביטו אל הירח. כזה הוא גיורא דְגָמִי מקיבוץ עֵין גָדִי, הקיבוץ שנמצא במקום הנמוך ביותר בעולם. מיום שהוא זוכר את עצמו, גיורא מוקף בהמון קקטוסים. הקקטוסים הקטנים ששתל אביו גדלו במשך השנים והפכו למין ג'ונגל פראי, מטופח ומקסים.
- (5)
- **גיורא, הקקטוסים מתאימים למקום מדברי כמו עין גדי?**
כן, הם בשרניים ומלאים מים. כמעט כל הצמח עשוי ממים שהוא אוגר בעונה הגשומה, ובעונת היובש הקקטוס משתמש במים שאגר. ככה הוא מסוגל לשרוד גם במקומות יבשים מאוד.
- (10)
- **לא ידעתי שיש קקטוסים כל כך גדולים!**
בדרך כלל חושבים שהקקטוסים הם צמחים קטנים, כי הם גדלים לאט-לאט. עוברות שנים רבות עד שהם צומחים לגובה.
- **והפרחים, גם הם פורחים רק אחרי כמה שנים?**
לא. אבל שלא כמו צמחים רגילים, הקקטוסים פורחים רק בעונה מסוימת, לזמן קצר-קצר. יש שפורחים רק לילה אחד, והפרחים שלהם הכי יפים והכי גדולים - הם נפתחים בלילה ונסגרים ביום.
- (15)
- **יש לקקטוסים פרות שאפשר לאכול?**
רק לכמה מהם יש פרות טובים למאכל אדם, ובמיוחד לצבר המצוי, שאנחנו קוראים לו 'סֶבֶרֶס'. אגב, גם גמלים אוהבים לאכול קקטוסים.
- (20)
- **ומי מוציא למענם את הקוצים?**
לא צריך. לגמלים יש לשון עבה, והם יכולים לאכול קוצים ולהישאר בחיים.
- **מי עוד נהנה מקקטוסים?**
בעלי חיים מְדֵפְרִיִים רבים, למשל - יש נמלים שבונות קן על ראש הקקטוס, וגם הציפור שנקראת 'נְקָר' אוהבת לבנות קן על קקטוסים. העכברים אוהבים דווקא את החלק התחתון של הקקטוסים - הם מכרסמים אותו ומתחבאים בפנים.
- (25)

5. מה ההבדל בין האופן שבו בני האדם אוכלים את פרי הצבר לבין האופן שבו אוכלים אותו הגמלים?

6. בשורה 3 כתוב: "כזה הוא גיורא דגמי". הכוונה היא שגיורא -

- (1) דומה לאביו
- (2) אוהב קקטוסים
- (3) אוהב דשא ופרחים
- (4) דומה לקקטוס קוצני ודוקרני

7. בקטע כתוב: "יש אנשים שאוהבים דשא או פרחים. אחרים אוהבים קקטוסים קוצניים ודוקרניים". איזה צמח אתם אוהבים? תארו את הצמח ואיפה הוא צומח, וכתבו מדוע אתם אוהבים אותו.

פרק 3

קראו את הקטע והשיבו על השאלות שאחריו.

ה"מכונית" של הקוטב הצפוני

מעובד על פי כתבה מאת יונתן לוי, "עיניים", 1999

- (1) הרחק בצפון כדור הארץ, באַלְסְקָה ובצפון קנדה, חיים בני האיניואיט, האסקימואים. פירוש המילה אסקימואים הוא "אוכלי בשר נָא" (בשר שאינו מבושל). ואמנם, בשר הוא כמעט הדבר היחיד שבני האיניואיט יכולים לאכול, מכיוון שבקור העז של הצפון דבר אינו צומח (מלבד קרח). כדי לשרוד בתנאים הקשים בני האיניואיט זקוקים להרבה אנרגיה (כוח), ולכן הם חייבים לאכול בשר. כלבי ים, סוסי ים, ציפורים, דגים וגם דובי הקוטב נחשבים ארוחה משובחת. כדי לאתר ולצוד את החיות שנמצאות במרחבי הקרח העצומים, יש לנוע בזריזות ובמהירות ממקום למקום. מכוניות אינן יכולות לנסוע על הקרח, וסוסים אינם יכולים לחיות בתנאי האקלים הקשים של הצפון. בני האיניואיט מצאו לבעיה פתרון: מזחלת רתומה לכלבים משמשת להם כלי רכב עיקרי.
- (5) המזחלות עשויות בדרך כלל מעץ, והן מורכבות על מחליקיים (זוג פסים ארוכים וצרים שמאפשרים למזחלת להחליק על הקרח). בעבר היו המחליקיים עשויים משיניו הגדולות של סוס הים. כיום יש גם מחליקיים ממתכת - שכבת הקרח החלקקה שנוצרת עליה מזרזת את הנסיעה.
- (10) כשהאיניואיט יוצא לציד, הוא לוקח רובים, תחמושת, סכין גדולה לחתוך בה את הבשר שצווד, קרסים וחבלים, מעט אוכל, תה בתרמוס, ולפעמים גם משקפת. הוא מעמיס על המזחלת שלו סירה קטנה, 'קאָאָק', שעוזרת לו לחצות אזורים מימיים. האיניואיט לוקח אֶתוֹ תמיד גם מוט ברזל, ובעזרתו הוא בודק אם הקרח שהוא צועד עליו - יציב וחזק. אם הקרח חלש, הוא עלול להישבר, ונפילה למים שמתחתיו היא מאוד לא נעימה ואף מסוכנת. לבסוף הוא רותם את הכלבים, שנובחים בעוז לפני כל נסיעה, ויוצא לדרך.
- (15) אם במקרה תקלעו לַאֲלְסְקָה שבקוטב הצפוני, כדאי שתדעו שהנסיעה במזחלת בשטח פתוח, חלק, היא תענוג. אבל היא יכולה להיות גם סיוט: אם הקרח מלא גבשושיות, כל העצמות שלכם יכאבו אחרי כמה שעות. אם תיסעו בתוך שלוליות, אתם והמזחלת שלכם תתמלאו במים קפואים. בעליות תצטרכו לרדת ולעזור לכלבים למשוך את המזחלת. בנסיעה על שלג רך, קרוב לוודאי שתיתקעו. אבל בסופו של דבר אני בטוח שתפגשו אחד מבני האיניואיט, ותוכלו לבקש ממנו ללמד אתכם כיצד לנהוג במזחלת ...

השאלות

1. מה הנושא העיקרי של הקטע?

- (1) האקלים בקוטב הצפוני
- (2) מזונם של בני האיניואיט
- (3) בעלי חיים בקוטב הצפוני
- (4) כלי התחבורה של בני האיניואיט

2. ציינו ארבעה בעלי חיים שחיים בקוטב הצפוני:

- א. _____
- ב. _____
- ג. _____
- ד. _____

3. על יד כל משפט ציינו אם הוא נכון או לא נכון:

- א. בני האיניואיט אוהבים לאכול ציפורים ודגים. נכון / לא נכון
- ב. בני האיניואיט אוכלים בעיקר בשר נָא (לא מבושל). נכון / לא נכון
- ג. כשבני האיניואיט צריכים לעבור במים, הם משתמשים בקאָאָק. נכון / לא נכון
- ד. כלי הרכב העיקרי של בני האיניואיט הוא מזחלת רתומה לסוסים. נכון / לא נכון

(לנוחיותכם, הקטע מובא שוב)

ה"מכוננית" של הקוטב הצפוני

מעובד על פי כתבה מאת יונתן לוי, "עיניים", 1999

- (1) הרחק בצפון כדור הארץ, באֶלְסְקָה ובצפון קנדה, חיים בני האיניואיט, האסקימואים. פירוש המילה אסקימואים הוא "אוכלי בשר נָא" (בשר שאינו מבושל). ואמנם, בשר הוא כמעט הדבר היחיד שבני האיניואיט יכולים לאכול, מכיוון שבקור העז של הצפון דבר אינו צומח (מלבד קרח). כדי לשרוד בתנאים הקשים בני האיניואיט זקוקים להרבה אנרגיה (כוח), ולכן הם חייבים לאכול בשר. כלבי ים, סוסי ים, ציפורים, דגים וגם דובי הקוטב נחשבים ארוחה משובחת. כדי לאתר ולצוד את החיות שנמצאות במרחבי הקרח העצומים, יש לנוע בזריזות ובמהירות ממקום למקום. מכונניות אינן יכולות לנסוע על הקרח, וסוסים אינם יכולים לחיות בתנאי האקלים הקשים של הצפון. בני האיניואיט מצאו לבעיה פתרון: מזחלת רתומה לכלבים משמשת להם כלי רכב עיקרי.
- (5) המזחלות עשויות בדרך כלל מעץ, והן מורכבות על מחליקיים (זוג פסים ארוכים וצרים שמאפשרים למזחלת להחליק על הקרח). בעבר היו המחליקיים עשויים משיניו הגדולות של סוס הים. כיום יש גם מחליקיים ממתכת - שכבת הקרח החלקלקה שנוצרת עליה מזרזת את הנסיעה.
- (10) כשהאיניואיט יוצא לציד, הוא לוקח רובים, תחמושת, סכין גדולה לחתוך בה את הבשר שצווד, קרסים וחבלים, מעט אוכל, תה בתרמוס, ולפעמים גם משקפת. הוא מעמיס על המזחלת שלו סירה קטנה, 'קאָאָק', שעוזרת לו לחצות אזורים מימיים. האיניואיט לוקח אֶתוֹ תמיד גם מוט ברזל, ובעזרתו הוא בודק אם הקרח שהוא צועד עליו - יציב וחזק. אם הקרח חלש, הוא עלול להישבר, ונפילה למים שמתחתיו היא מאוד לא נעימה ואף מסוכנת. לבסוף הוא רותם את הכלבים, שנובחים בעוז לפני כל נסיעה, ויוצא לדרך.
- (15) אם במקרה תקלעו לאֶלְסְקָה שבקוטב הצפוני, כדאי שתדעו שהנסיעה במזחלת בשטח פתוח, חלק, היא תענוג. אבל היא יכולה להיות גם סיוט: אם הקרח מלא גבשושיות, כל העצמות שלכם יכאבו אחרי כמה שעות. אם תיסעו בתוך שלוליות, אתם והמזחלת שלכם תתמלאו במים קפואים. בעליות תצטרכו לרדת ולעזור לכלבים למשוך את המזחלת. בנסיעה על שלג רך, קרוב לוודאי שתיתקעו. אבל בסופו של דבר אני בטוח שתפגשו אחד מבני האיניואיט, ותוכלו לבקש ממנו ללמד אתכם כיצד לנהוג במזחלת ...

4. השלימו את הסיפור הבא בעזרת רשימת המילים שבמסגרת:

אקה, ילדה מבני האיניואיט, יצאה עם אביה למסע ציד במרחבי הקרח. מדי פעם בפעם ירד אביה מה_____ ובדק בעזרת _____ אם שכבת הקרח חזקה מספיק. כשהגיעו לאגם, הורידו אקה ואביה את ה_____. וחצו בעזרתו את האגם. באגם הם דגו דגים בעזרת חכה שאליה חיברו _____ ו_____ שלקחו עמם למסע.

מזחלת	חבל	מוט ברזל	קָרָס	קֵאָאָק
-------	-----	----------	-------	---------

5. בשורה 24 כתוב: "היא יכולה להיות גם סיוט". במילה היא הכוונה ל-

- (1) נסיעה
- (2) מזחלת
- (3) אָלְסָקָה
- (4) גבשושית

6. דמיינו לעצמכם שאתם מוזמנים לבלות חופשה עם משפחה מבני האיניואיט. מה תרצו לעשות בחופשה? ספרו מה אתם אוהבים ומה אינכם אוהבים בחייהם של בני האיניואיט.

פרק 4

בעמוד הבא יש תמונה. על פי התמונה כתבו סיפור בשם "מקרה שקרה באחד מימי החופש הגדול". ספרו מה קרה לדמויות, ואיך הסתיים העניין.

מקרה שקרה באחד מימי החופש הגדול

